

PM Rotel IV (Dnr KS 2022/932)**Anmälan om svar på remiss av Förslag till föreskrifter
och allmänna råd med anledning av att yrkestiteln
undersköterska blir reglerad**

Remiss från Socialstyrelsen

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Anmälan om svar på remissen godkänns.

Föredragande borgarrådet Alexander Ojanne

Sammanfattning av ärendet

Den 1 juli 2023 träder regler om skyddad yrkestitel för undersköterskor i kraft. Reglerna innebär att endast den som har ett bevis om rätt att använda yrkestiteln undersköterska får använda yrkestiteln. Socialstyrelsen har tagit fram föreskrifter och allmänna råd med anledning av förändringen. Förslaget till föreskrifter och allmänna råd innehåller regler om krav på godkända betyg i ämnen eller kurser för den som läst en utbildning med inriktning mot vård och omsorg på gymnasienivå. Förslaget innehåller även bestämmelser om att den som har en kombination av flera utbildningar på gymnasienivå eller viss utbildning på gymnasienivå tillsammans med andra meriter ska få bevis om rätt att använda yrkestiteln undersköterska.

För den som har en tillsvidareanställning med yrkestiteln undersköterska den 1 juli 2023 gäller att hen får fortsätta att använda titeln under tio år, det vill säga till den 30 juni 2033. Därefter behöver hen ansöka om och beviljas ett bevis för att få fortsätta att använda yrkestiteln.

Socialstyrelsen har skickat förslaget på remiss till Stockholm stad för yttrande. På grund av kort remisstid har staden besvarat remissen med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret instämmer kring vikten av god språklig kompetens för att kunna utföra sina arbetsuppgifter med god kvalitet och säkerhet. Vidare lyfter

kontoret att förtydliganden behöver göras framöver för att säkerställa att reformen blir bra.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen godkänner anmälan om svaret på remissen.

Stockholm den 8 mars 2023

Alexander Ojanne

Bilagor

1. Remiss konsekvensutredning- Förslag till föreskrifter och allmänna råd med anledning av att yrkestiteln undersköterska blir reglerad, dnr KS 2022/932-1.6
2. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om skyddad yrkestitel för undersköterskor, dnr KS 2022/932-1.5
3. Socialstyrelsens föreskrifter om ändring i föreskrifterna och allmänna råden (HSLF-FS 2016:64) om erkännande av yrkeskvalifikationer inom hälso- och sjukvården, dnr KS 2022/932-1.3
4. Socialstyrelsens föreskrifter om ändring i föreskrifterna och allmänna råden (HSLF-FS 2017:80) om legitimation för yrke inom hälso- och sjukvården vid utbildning från tredjeland, dnr KS 2022/932-1.2
5. Inremarknadstest med proportionalitetsprövning, dnr KS 2022/932-1.4

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Ärendet

Socialstyrelsen är den myndighet som ska pröva ansökningar och utfärda bevis om rätt att använda yrkestiteln undersköterska från och med den 1 juli 2023. För att kunna genomföra reformen på ett effektivt och rättssäkert sätt behövs myndighetsföreskrifter som preciserar de krav som ska gälla för att få ett bevis om rätt att använda yrkestiteln undersköterska.

Förslaget till föreskrifter och allmänna råd innehåller regler om krav på godkända betyg i ämnen eller kurser för den som läst en utbildning med inriktning mot vård och omsorg på gymnasienivå. Även en uppdragsutbildning på gymnasienivå kan ge sådana betyg som krävs om utbildningsanordnaren har betygsrätt. Förslaget innebär också att den som har en utbildning från folkhögskola på gymnasienivå under vissa förutsättningar kan uppfylla kraven.

Föreskrifterna innehåller även bestämmelser om att den som har en kombination av flera utbildningar på gymnasienivå eller viss utbildning på gymnasienivå tillsammans med andra meriter ska få bevis om rätt att använda yrkestiteln undersköterska. Med andra meriter avses bland annat arbetslivserfarenhet eller relevant eftergymnasial utbildning med inriktning mot vård och omsorg.

Socialstyrelsen bedömer att förslagen i föreskrifterna och de allmänna råden inte innebär förändringar av kommunala befogenheter eller skyldigheter, eller innebär kostnadsmässiga konsekvenser för arbetsgivaren. I propositionen som ligger till grund för lagregleringen av underskötersketiteln bedömer regeringen att förändringen inte medför ekonomiska konsekvenser vad gäller kompetensutveckling, validering och löneökningar för kommuner och regioner. I samband med att Stockholms stad 2020 besvarade remiss ”Reglering av undersköterskeyrket – kompetenskrav och övergångsbestämmelser (Ds 2020:15)” som ligger till grund för lagändringen påpekade staden att förändringen sannolikt skulle innebära ökade kostnader för validering och kompletterande utbildning. Vidare bedömde staden att lönekostnaderna kan komma att öka i takt med att personal uppnår kraven för yrkestiteln.

För den som har en tillsvidareanställning med yrkestiteln undersköterska den 1 juli 2023 gäller att hen får fortsätta att använda titeln under tio år, det vill säga till den 30 juni 2033. Därefter behöver hen ansöka om och beviljas ett bevis för att få fortsätta att använda yrkestiteln.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 29 september 2022 har i huvudsak följande lydelse.

Införandet av skyddad yrkestitel och de tillhörande föreskrifterna ligger i linje med stadens pågående arbete med strategisk kompetensutveckling. Kommunfullmäktige antog i april 2022 Färdplan för äldreomsorgens utveckling som utgör ett ramverk som ska stödja stadens nämnder i att uppnå målet om att i Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande. Ett antal av initiativen i färdplanen återfinns som konkreta uppdrag och aktiviteter i kommunfullmäktiges budget för 2022 såsom kompetenskartläggning och framtagande av en stadsgemensam utbildningsplan för äldreomsorgen och kompetenskartläggning. Införandet av skyddad yrkestitel för undersköterskor kommer att utgöra en av de nationella åtgärderna som bidrar i stadens arbete med bland annat kompetensstegar och kompetensförflyttning från vårdbiträde till undersköterska.

Stadsledningskontoret instämmer i socialstyrelsens resonemang kring vikten av god språklig kompetens för att kunna utföra sina arbetsuppgifter med god kvalitet och säkerhet. Bristande språklig kompetens kan påverka känslan av trygghet och sammanhang för patienter och brukare. Stadsledningskontoret ställer sig mot bakgrund av det positiv till de krav på godkända betyg i svenska som föreslås och delar bedömning att det inte är lämpligt att göra avkall på kravet för personer med äldre utbildningar.

Av förslaget till föreskrifter framgår att språkkunskaperna för undersköterskor som är utbildade i andra länder ska kunna intygas från vårdgivare eller av den som bedriver verksamhet enligt SoL och LSS. Det framgår inte närmare av underlaget på vilka grunder intygen ska utfärdas av vårdgivarna eller verksamheterna.

Stadsledningskontoret vill här påpeka vikten av att detta tydliggörs för att säkerställa adekvat kompetens för att utfärda intyg och en likvärdig hantering. För arbetsgivaren kan hanteringen innebära en särskild organisering för att hantera intyggivandet vilket kan medföra kostnader.

Socialstyrelsen föreslår en regel som möjliggör för personer som har vård- och omsorgsutbildning på gymnasienivå utan att helt nå upp till kraven på godkända betyg men som genom andra meriter kan anses ha rätt kompetens att få bevis utfärdat. En sammantagen bedömning ska göras om arbetslivserfarenhet kan kompensera brist i utbildningen. Det framgår inte närmare i underlaget hur denna bedömning ska göras, och hur arbetslivserfarenheten ska viktas i förhållande till brister i utbildningen. Stadsledningskontoret anser att detta behöver förtydligas för att säkerställa likvärdig bedömning för olika individer och där arbetslivserfarenheten viktas utifrån det faktiska arbetsinnehållet. Syftet med reformen är att säkerställa en enhetlig kompetensnivå inom vård och omsorg. För att uppnå detta är det av stor vikt att det finns en tydlig beskrivning för hur den sammantagna bedömningen av personers kompetens ska gå till i de fall de inte når upp till kraven på godkända betyg. Om inte detta tydliggörs så finns det risk att personer med samma slags arbetslivserfarenhet bedöms olika vilket leder till att målet om en enhetlig kompetensnivå inte uppnås.

Av reglerna framgår att arbetslivserfarenheten ska omfatta minst motsvarande heltid under minst ett år. För att inte riskera att exkludera någon kan det finnas behov att

förtydliga vad som avses med motsvarande heltid utifrån att heltidsmättet är olika beroende på om man jobbar dag eller natt.

Titelskyddet gäller i yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område och i verksamheter enligt SoL och LSS. Stockholms stad uppmärksammade i sitt svar på remissen ”Reglering av undersköterskeyrket – kompetenskrav och övergångsbestämmelser (Ds 2020:15)” vikten av att ta hänsyn till funktionshinderområdets (inklusive socialpsykiatriens) behov av kompetens och förståelse kring pedagogiska arbetssätt. I konsekvensutredningen som ligger till grund för regler och allmänna råd konstaterar socialstyrelsen att även personer i närliggande yrken vars kompetens liknar undersköterskornas men som har andra yrkestitlar kan komma att uppfylla kraven för att få bevis som undersköterska. Stadsledningskontoret saknar i sammanhanget ett resonemang om avvägningar när det gäller de kompetensbehov som uppmärksammats i tidigare remissvar. Det är av vikt att den reella kompetensen beaktas i syfte att bibehålla kompetensnivån inom yrket. I allmänna råden ges exempel på yrkestitlar som kan vara aktuella, men det behövs konkretiseras vilka andra yrkestitlar som ska inkluderas och även bakgrunden till dessa bedömningar.

I vissa fall kan det vara en verksamhet som samlat är både vårdgivare och omsorgsgivare. I andra fall kan det vara en verksamhet som är renodlad omsorgsgivare LSS/SoL och en annan verksamhet som är renodlad vårdgivare. Enligt nuvarande regelverk är delegerad personal att räkna som hälso- och sjukvårdspersonal i de moment när denne utför delegerade hälso- och sjukvårdsuppgifter och i övrigt omsorgspersonal. Det är inte alltid som den delegerade personalen är anställd hos den som delegerar (vårdgivaren). Det bör klargöras om undersköterskan i kraft av sin yrkesskyddade titel ska kunna bära ett eget hälso- och sjukvårdsansvar, likt det ansvar som en personal med delegering har när delegerade hälso- och sjukvårdsuppgifter utförs.

Socialstyrelsen önskar särskilt remissinstansernas synpunkter om utbildning till sjuksköterska i sig bör kunna ligga till grund för bevis om rätt att använda yrkestiteln undersköterska. I remissen konstateras att sjuksköterskeutbildning saknar vissa områden som ingår i vård- och omsorgsprogrammet, främst social omsorg och funktionsförmåga och funktionsnedsättning. Stadsledningskontoret delar bedömningen att utbildningen inte ger motsvarande kompetens som ges på vård- och omsorgsprogrammet, och därmed inte bör ligga till grund för yrkesbevis.

Stadsledningskontoret vill avslutningsvis lyfta vikten av att det blir en smidig ansökningsprocess med korta kötider. Inte minst är detta viktigt inför sommarperioden för att skapa en effektiv vikariehantering.